الف) طلب هلال و عدم رؤیت آن در غروب مشرق ما، مستلزم وجود آن در غروب ما

مرحوم ملا اسماعیل خواجویی در کتابشان دو احتمال دیگر هم اضافه کردند. بین آنها تعبیر «ربع الدور» هست که باید آن را بیان کنیم تا ببینیم مقصود چیست.

> **أقول: لهذا الخبر وجه آخر: إذا طلب الهلال، أي غرّة القمر في المشرق، أي في مشرقنا و هو مغرب الطالب، بأن يفرض حيث يكون بينه و بين مشرقنا هذا قريب من ربع الدورة غدوة، أي: في أوّل يومنا، و هو مساء الطالب، و ذلك في زمان يغلب على ظنّه في تلك البقعة بالنسبة إلى ذلك الأفق خروجه من تحت الشعاع فلم ير؛ لعدم خروجه عنه بالنسبة إليه، فهو هنا- أي في مغربنا، و هو مشرق الطالب- هلال جديد؛ لخروجه من الشعاع مدّة نصف الدورة، رئي لعدم المانع، أو لم ير لوجوده.[1]**

«أقول: لهذا الخبر وجه آخر: إذا طلب الهلال»؛ اگر بهدنبال هلال برویم. هلال آخر ماه؟ هلال بیست و هفتم و بیست و هشتم؟ نه، **«أي غرّة القمر»؛** ماه نو، پس برای بیست و هفتم، بیست هشتم نیست. بهدنبال اول ماه هستیم؛ ماه نو. **«في المشرق، أي في مشرقنا و هو مغرب الطالب»؛** در مشرق ما هلال طلب شود که مغرب طالب است. مشرق، مشرق ما است اما طالبی که در مشرق ما است، طرف مغرب او است.

«بأن يفرض حيث يكون بينه و بين مشرقنا هذا قريب من ربع الدورة»؛ نود درجه، **«غدوة، أي: في أوّل يومنا»؛** غدوه برای ما است. مشرق هم برای ما است، طلب برای او است در مغرب خودش. فرض بگیرید در ژاپن کسی در مغرب دارد استهلال میکند، در مشرق ما و طرف صبح ما دیده نمیشود. وقتی او طلب میکند دیده نمیشود.

«و هو مساء الطالب، و ذلك»؛ چه وقتی او به دنبالش میرود؟ **«في زمان يغلب على ظنّه في تلك البقعة بالنسبة إلى ذلك الأفق خروجه من تحت الشعاع فلم ير»؛** کسی که در ژاپن است احتمال میدهد که در غروب او قمر از تحتالشعاع خارج شده و هلال دارند. چون در طرف شرق ما است، احتمال خروج میدهد به دنبالش میرود.

شاگرد: در شب سیام؟

استاد: بله، به‌طوری‌که مغرب او است، ولی نمی‌بینند.

«... خروجه من تحت الشعاع فلم یر»؛ چرا؟ چون هنوز خارج نشده.

«لعدم خروجه عنه بالنسبة إلیه»؛ حال که او طلب کرد و احتمال خروج می‌داد و ندید، **«فهو هنا- أي في مغربنا، و هو مشرق الطالب»؛** حال چون دوازده ساعت گذشته، مغرب ما، مشرق او است. چرا؟ چون بین آنها دوازده ساعت فاصله است. **«هلال جدید، لخروجه من الشعاع مدّة نصف الدورة، رئي لعدم المانع، أو لم یر لوجوده».** خُب دیدی می‌گویند «ربع الدوره»، دوباره می‌گویند نصف.

---

[1] رؤیت هلال، ج۱، ص: ۳۹۵

بازبینی #1
ایجاد شده 23 آوریل 2026 13:55:59 توسط ... .
به روزرسانی شده 23 آوریل 2026 13:58:58 توسط ... .